

Notă explicativă la Capitolul 4.8 – Impactul potențial, Mediul social și economic

Cuprins:

1. Evaluarea impactului modificării cadrului legal relevant asupra Proiectului și/sau asupra Raportului EIM	71
2. Actualizări la Capitolul 4.8 – „Mediu social și economic”	73
2.1. Impact potențial – privire generală.....	73
2.2. Metode de evaluare și predicție a impactului asupra mediului social și economic	74
2.3. Context legislativ	75
2.4. Prezentarea generală a condițiilor socio-economice inițiale	75
2.5. Impact potențial.....	79
2.6. Măsuri de ameliorare și monitorizare, responsabilități de implementare.....	81
3. Actualizări la Capitolul 4.8 – „Mediul social și economic” – Plan de dezvoltare durabilă a comunității 82	
3.1. Roșia Montană	82
3.2. Cadrul politic.....	82
3.3. Proiectul Roșia Montană – date generale	82
3.4. Impactul produs de proiect.....	82
3.5. Definierea comunității.....	82
3.6. Dezvoltare la nivel guvernamental pentru Roșia Montană	82
3.7. Investițiile în Roșia Montană	82
3.8. Programul de dezvoltare durabilă a comunității.....	82
3.9. Fundația de Dezvoltare Roșia Montană	83
4. Actualizări la Capitolul 4.8 – „Mediul social și economic” – Documentații anexe în urma consultărilor publice – volumul 53 – Dezvoltarea durabilă a comunității Roșia Montană și Proiectul Roșia Montană ..	83
4.1. Contextul dezvoltării durabile.....	83
4.2. Cele cinci capitaluri ale dezvoltării durabile.....	83
4.3. Aplicarea politicii de dezvoltare durabilă a RMGC	83
4.4. Programele și parteneriatele de dezvoltare durabilă pentru Roșia Montană	83

Data

25 Octombrie 2010

Autor

Marilena Pătrașcu

Centrul de Mediu și Sanatate

1. Evaluarea impactului modificării cadrului legal relevant asupra Proiectului și/sau asupra Raportului EIM

Cadrul legal avut în vedere la data redactării acestui capitol din Raportul EIM cuprindea dispozițiile legale aplicabile cu privire la dezvoltarea regională în România, astfel cum erau reglementate de Legea nr. 315/2004 privind dezvoltarea regională, precum și prevederile relevante referitoare la achiziționarea terenurilor pentru activități miniere, exproprierea pentru cauză de utilitate publică, acordarea de despăgubiri în cazul expropriilor, regimul proprietății funciare, al titlurilor de proprietate și al tranzacțiilor imobiliare, amenajarea teritoriului și urbanism, autorizarea executării lucrărilor de construcții, strămutarea lăcașurilor de cult, locuințe. Unele dintre aceste prevederi legale, avute în vedere cu ocazia redactării concluziilor Raportului EIM, au făcut obiectul unui proces de actualizare legislativă, atât prin modificarea unor dispoziții deja existente, cât și prin adoptarea unor noi reglementări.

Cel mai important exemplu de reglementare nou-apărută după depunerea Raportului EIM îl reprezintă adoptarea Strategiei de Dezvoltare Durabilă a României, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. HG 1.460 din 12 noiembrie 2008 pentru aprobarea Strategiei naționale pentru dezvoltare durabilă - Orizonturi 2013-2020-2030. Adoptarea acestui document cu caracter director a fost deosebit de importantă pentru stabilirea principiilor și referințelor de urmat în vederea asigurării dezvoltării durabile. Deși această strategie nu era în vigoare la data prezentării Raportului EIM, principiile stabilite în cadrul acesteia își găsiseră corespondent în planurile de management și de acțiune la care s-a făcut referire în Raportul EIM. Această armonizare a fost posibilă datorită faptului că, la elaborarea planurilor de acțiune și de management la care s-a făcut referire în cuprinsul Raportului EIM, Titularul se raportase la standardele stabilite de Principiile Equator (în special Principiul 2, referitor la atingerea performanței economice a proiectelor de dezvoltare, prin continua îmbunătățire a performanței sociale și de mediu a acestora; obligația de a aborda sistematic și integrat Evaluarea și Managementul Impactului Social și de Mediu), Standardele Grupului Băncii Mondiale și Corporației Financiare Internaționale, referitoare la condițiile sustenabilității sociale și de mediu în proiecte cu impact social și de mediu, inclusiv obligația de a consulta părțile interesate, de a respecta drepturile omului și de a planifica gestionarea impactului negativ prin proiecte de dezvoltare durabilă.

Astfel, cele mai importante referințe stabilite prin Strategia de Dezvoltare Durabilă a României, printre care menționăm:

- promovarea și protecția drepturilor fundamentale ale omului;
- informarea și implicarea activă a cetățenilor în procesul decizional;
- implicarea mediului de afaceri și a partenerilor sociali;
- îmbunătățirea standardelor de viață pe baza asigurării serviciilor de utilități publice, în special în ceea ce privește gestionarea apei și deșeurilor;
- perfecționarea și utilizarea mai eficientă a capitalului uman prin promovarea incluziunii sociale și întărirea capacității administrative pentru dezvoltarea unei piețe a muncii moderne și flexibile, îmbunătățirea relevanței sistemului de educație și formare profesională pentru ocuparea forței de muncă, stimularea culturii antreprenoriale;

sunt deja reflectate în planurile de acțiune avute în vedere la redactarea Raportului EIM, dintre care amintim:

- asigurarea accesului populației din zona Proiectului la consiliere în probleme financiare, juridice, administrative și organizatorice și acordarea unor facilități de micro-finanțare;
- investigarea capitalului local și uman existent în regiune și găsirea stimulentele pentru dezvoltarea acestora, constituirea unui fond pentru dezvoltarea calificării profesionale;
- programul de dezvoltare durabilă a comunității va facilita realizarea unui parteneriat între factorii interesați, pentru a defini viziunea atotcuprinzătoare a comunității și pentru a implementa inițiativele de dezvoltare care au ca scop îmbunătățirea calității vieții comunității;
- dezvoltarea aspectelor sociale, de mediu și economice ale localității Roșia Montană și ale comunității astfel încât să existe beneficii nete continue în ceea ce privește bunăstarea, independent de RMGC, beneficii care să se mențină și după încheierea Proiectului.

Astfel, adoptarea Strategiei de Dezvoltare Durabilă a României nu este de natură să conducă la schimbarea concluziilor cuprinse în Raportul EIM.

Unul dintre cele mai importante documente de planificare relevante pentru zona Roșia Montană, adoptate după depunerea Raportului EIM, este Planul Național Strategic pentru Dezvoltare Rurală (PNSDR). Acesta este centrat pe trei aspecte-cheie:

- facilitarea transformării și modernizării structurii duale a agriculturii și silviculturii, precum și a industriilor procesatoare aferente, pentru a le face mai competitive și pentru a contribui la creșterea economică și convergența veniturilor din spațiul rural (acolo unde este posibil), în paralel cu asigurarea condițiilor de trai și protecția mediului din aceste zone
- menținerea și îmbunătățirea calității mediului din zonele rurale ale României, prin promovarea unui management durabil atât pe suprafețele agricole, cât și pe cele forestiere
- gestionarea și facilitarea tranziției forței de muncă din sectorul agricol către alte sectoare care să le asigure un nivel de trai corespunzător din punct de vedere social și economic.

PNSDR își propune realizarea unor investiții în cadrul celor patru axe prioritare din Fondul European Agricol de Dezvoltare Regională (FEADR), astfel:

- Axa 1 – Creșterea competitivității sectoarelor agricol și forestier;
- Axa 2 – Îmbunătățirea mediului și a spațiului rural;
- Axa 3 – Calitatea vieții în zonele rurale;
- Axa 4 – Parteneriate public – private tip LEADER.

Directiile de dezvoltare prezentate în Planul Național Strategic pentru Dezvoltarea Rurală, respectiv Programul Național de Dezvoltare Rurală 2007-2013 sunt avute în vedere de RMGC atât prin dezvoltarea Proiectului, cât și prin elaborarea de programe de dezvoltare comunitară și dezvoltare durabilă, adresate zonei de influență a Proiectului.

Prin însuși principalul obiectiv al Proiectului, respectiv facilitarea implementării unei activități industriale în comuna Roșia Montană, precum și prin efectele benefice estimate ale acestei activități asupra mediului social și economic din zonă, RMGC își propune tocmai dezvoltarea unei zone rurale montane defavorizate, ceea ce concordă cu prioritățile și direcțiile de acțiune stabilite de PNSDR.

Implementarea Proiectului va contribui la:

- dezvoltarea și diversificarea activităților economice și de servicii, ca urmare a cerințelor activităților de extragere și de procesare a minereului;
- dobândirea de către localnici a noi competențe și abilități;
- ecologizarea perimetrelor și a factorilor de mediu poluați istoric;
- protecția mediului și a sănătății umane;
- creșterea generală a bunăstării în comunitate ca urmare a creerii de noi locuri de muncă și a creșterii veniturilor bugetare;
- crearea condițiilor pentru dezvoltarea turismului prin protejarea și punerea în valoare a valorilor de patrimoniu;
- realizarea de parteneriate publice – private.

Din perspectiva măsurilor propuse în cadrul Axei 3 a PNDR, o serie de programe desfășurate deja de RMGC - Programul de Restaurare și punere în valoare a patrimoniului, Inițiativa pentru Renasterea Comunității prin Revitalizarea Tradițiilor, Programul de Formare Profesională (pentru competențe cerute de dezvoltarea Proiectului, dar și de domenii ne-miniere), sprijinul acordat dezvoltării micilor întreprinderi, se armonizează perfect – atât în filosofia lor (vizând în esență diversificarea economică a zonelor mono-funcționale), cât și prin mijloacele de acțiune (parteneriate locale) cu măsurile prevăzute în cadrul Axei 3 din PNDR.

RMGC are de asemenea în vedere și alte măsuri și programe vizând integrarea cu direcțiile de acțiune prevăzute în PNDR, cum ar fi participarea sa ca actor privat în Grupurile de Acțiune Locală propuse în zona de influență a Proiectului – în special pe direcția măsurilor de renovare a satelor și promovarea turismului. RMGC își propune de asemenea să sprijine dezvoltarea micilor întreprinderi care să devină furnizori și contractori pentru mină dar și pentru domenii non-miniere prin integrarea unor măsuri din PNDR cu programe RMGC destinate dezvoltării micilor întreprinderi (de ex., sprijinirea persoanelor din comunitate pentru a deveni eligibile pentru programe PNDR prin utilizarea microcreditului ca sursă de a asigura co-finanțarea, acolo unde este cazul etc).

Coordonarea cu Planul Național Strategic pentru Dezvoltare Rurală 2007 – 2013, cu Programul Național de Dezvoltare Rurală 2007-2013, precum și cu alte strategii, programe și planuri de acțiune relevante pentru zona de influență a Proiectului reprezintă un principiu esențial al planificării strategice a dezvoltării durabile, aplicate de RMGC. Principiul potrivit căruia RMGC trebuie să se coordoneze cu alți actori în elaborarea de politici și strategii este enunțat în Raportul EIM, astfel încât procesul de coordonare continuă reprezintă o expresie a conformării cu obligațiile asumate de Titular.

De asemenea, nici adoptarea, după data depunerii Raportului EIM, a unor modificări cu privire la actele normative ce reglementează administrația publică locală (Legea nr. 215/2001 privind administrația publică locală a fost modificată succesiv), amenajarea teritoriului și urbanismul (Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul, astfel cum a fost modificată) și regimul titlurilor de proprietate nu influențează mijloacele de acțiune și programele avute în vedere de RMGC în vederea implementării politicilor de implicare a tuturor factorilor interesați în planurile de dezvoltare durabilă a comunității sau a programelor privind achiziția terenurilor, strămutarea și relocarea. Astfel, cum rezultă și din concluziile cuprinse în Raportul EIM, Titularul și-a asumat obligația de a colabora cu autoritățile administrației publice locale, de a contribui la activitățile de amenajare a teritoriului și de a respecta drepturile comunității și ale locuitorilor din zona de influență a Proiectului, inclusiv în cazul proiectelor de achiziție de proprietăți și de strămutare a locuitorilor, urmând a îndeplini toate aceste acțiuni în conformitate cu dispozițiile legale în vigoare la data efectuării acțiunilor respective. Din acest motiv, nici modificarea cadrului legal ce reglementează aceste aspecte nu conduce la modificarea concluziilor cuprinse în Raportul EIM.

Având în vedere considerentele expuse mai sus, modificarea cadrului legal de la data depunerii Raportului EIM și până în prezent nu afectează concluziile și mijloacele de acțiune avute în vedere în cuprinsul Raportului EIM.

2. Actualizări la Capitolul 4.8 – „Mediu social și economic”

2.1. Impact potențial – privire generală

Evaluarea impactului potențial este o componentă esențială a Sistemului de Management Social și de Mediu, componentă pe baza căreia s-au elaborat planurile de minimizare a impactului negativ al Proiectului și de maximizare a beneficiilor acestuia, avute în vedere în cuprinsul Raportului EIM.

a) Pentru aria de impact direct a Proiectului (zona de achiziție a proprietăților) – pentru perioada 2006-2010, identificarea și actualizarea impactului potențial s-au făcut anual în Rapoartele privind evoluția implementării Planului de Acțiune pentru Relocare și Strămutare (RRAP) și a Rapoartelor de Monitorizare a Impactului Social. Această actualizare s-a efectuat corespunzător principiilor ce au stat la baza Planului de Acțiune pentru Relocare și Strămutare, monitorizarea continuă fiind esența aplicării oricărui plan de management social. Conform obligațiilor enunțate în RRAP și în Raportul EIM (cap. 6 Monitorizarea și Planul de Management de Mediu și Social), RMGC a monitorizat familiile relocate și strămutate prin monitorizări interne și independente; principalele rezultate ale monitorizărilor au fost prezentate factorilor interesați din cadrul comunității, autorităților și publicului larg în Anexele 18/2009, 19/2010 ale Planului de Acțiune pentru Relocare și Strămutare. În esență, monitorizarile impactului social al procesului de strămutare și relocare arată că:

- familiile relocate și strămutate s-au mutat la condiții de viață mai bune;
- principalele motivații ale alegerii destinației au fost apropierea de rude, găsirea unui loc de muncă, aspirațiile urbane ale familiilor din zona de impact a Proiectului;
- familiile în proces de relocare/strămutare traversează mai ușor perioada de adaptare și integrare în noile locații dacă sunt monitorizate și asistate în acest proces.

RMGC a implementat până în anul 2007 prin Secțiunea Socio-Economic a Departamentului Relații Comunitare și începând cu februarie 2007 prin Programul de Suport pentru Relocare și Strămutare măsuri strategice și măsuri de suport în conformitate cu prevederile din Planul de Acțiune pentru Relocare și Strămutare, destinate a permite refacerea gospodăriilor (abordate ca sistem complex de viață) și a preîntâmpina dificultățile ce pot apărea în procesul de relocare și strămutare în comunitățile gazdă.

Măsuri strategice:

- sistem de compensare a proprietății bazat pe valori de înlocuire;
- strategia de încurajare a rămânerii în Roșia Montană prin subvenționarea construcției casei cu 25% pentru opțiunea de strămutare;
- sistem de compensare pentru afaceri;
- un loc de muncă pentru cel puțin un membru din familie, în faza de construcție a Proiectului;
- formarea și reconversia profesională prin Fondul de Sprijinire Profesională și asistenta în identificarea de cursuri de calificare profesională pentru persoanele care își caută un loc de muncă în noile locații;
- informarea și consultarea continuă a comunității afectate, participarea acestora în luarea deciziilor ce o privesc.

Măsuri de suport:

- asistența juridică gratuită în obținerea titlurilor de proprietate;
- consiliere privind micile economii, investițiile, operațiunile bancare, precum și sesiuni de informare privind diferite oportunități de finanțare sau pentru înființarea și dezvoltarea unor întreprinderi mici;
- asistentă în identificarea unei noi proprietăți, încheierea formalităților de înregistrare la societatea de furnizare a electricității, la poliție, administrația fiscală, la gospodărirea comunală, casa teritorială de pensii, școli și grădinițe;
- asistență persoanelor active relocate sau stramutate pentru identificarea locurilor de muncă, în colaborare cu autoritățile competente;
- program special de monitorizare și asistență pentru categoriile vulnerabile.

b) Pentru întreaga zonă de influență a Proiectului, aria de impact direct, aria de impact imediat și mediat – au avut loc monitorizări interne și independente, conform obligațiilor de monitorizare a impactului social și de mediu asumate de Titular și enunțate în cap. 6 (vol. 17) din Raportul EIM. Un sumar al evoluției situației socio-economice în perioada 2006-2010 se regăsește în Raportul de Monitorizare a impactului social, Anexa 19/2010 a Planului de Acțiune pentru Relocare și Strămutare. Începând cu anul 2009, a fost introdusă Monitorizarea Independentă Anuală a Impactului Socio-Economic al Proiectului, care va fi realizată de un consorțiu de universități – Centrul de Cercetare-Dezvoltare „Munții Apuseni”, cu sediul principal în Alba Iulia și un punct de lucru în Roșia Montană (Observatorul Impactului Social și Economic al Proiectului).

Conform obligațiilor de monitorizare a impactului social și de mediu asumate de Titular (enunțate în vol. 16 al Raportului EIM) și procedurilor aferente, identificarea și actualizarea continuă a impactului social și economic a generat măsuri și acțiuni corespunzătoare, precum și acțiuni destinate a îmbunătăți gestionarea impactului social; acestea nu modifică evaluarea inițială, au fost consemnate în rapoartele de progres, fac parte din logica procesuală a sistemului de management social și de mediu și nu atrag modificarea documentului inițial de Titular.

2.2. Metode de evaluare și predicție a impactului asupra mediului social și economic

În perioada 2006-2010, au fost aduse îmbunătățiri capacității RMGC de a gestiona impactul socio-economic al Proiectului. Dintre acestea, menționăm:

- angajarea de specialiști integrați în echipe multidisciplinare;
- perfecționarea continuă a personalului responsabil de funcționarea sistemului de management al impactului social și de mediu;
- cooptarea unui parteneriat de universități care să realizeze monitorizarea independentă a impactului socio-economic al Proiectului – Centrul de Cercetare-Dezvoltare Socio-economică „Munții Apuseni”, care a înființat în comuna Roșia Montană un Observator al Impactului Social-Economic al Proiectului;
- elaborarea unei metodologii îmbunătățite și a unei Matrici de Indicatori Socio-economici care să permită reevaluarea *anuală* a impactului socio-economic și revizuirea în consecință a planurilor, programelor și măsurilor de gestionare a impactului social;
- adoptarea de bune practici internaționale în domeniu – propunerea unui sistem de co-monitorizare a impactului socio-economic (și de mediu);
- îmbunătățirea abordării integrate a impactului de mediu, socio-economic, cultural;
- un management îmbunătățit al informației (Baze de date socio-economice);
- îmbunătățiri ale metodologiei-cadru de evaluare *continuă* a impactului social și de revizuire a planurilor RMGC care vizează reducerea impactului negativ și creșterea beneficiilor Proiectului;
- analiza legislației române și a actelor normative sau cu caracter de recomandare adoptate la nivelul Uniunii Europene, pentru a identifica și aplica dispozițiile relevante pentru activitățile RMGC;
- analize ale evoluțiilor socio-economice în zona de influență;
- analize periodice ale rezultatelor monitorizărilor;
- analiza input-urilor părților interesate (întrebările, sugestiile și îngrijorările părților interesate) – RMGC ține evidența lor și le evaluează periodic;
- includerea viziunii părților interesate în planurile și programele actualizate pentru dezvoltare durabilă;
- analiza nevoilor comunității;
- analiza strategiilor și politicilor guvernamentale de dezvoltare durabilă cu implicații pentru zona de influență a Proiectului;

- participarea la sesiuni de informare și dezbateri pentru identificarea continuă de noi proiecte de dezvoltare comunitară, oportunități de finanțare, parteneriate posibile și a altor forme de participare a RMGC alături de alți actori la dezvoltarea zonei Rosia Montana;
- participarea specialistilor RMGC la sesiuni de comunicări naționale și internaționale, schimburi de experiență. Aceste eforturi de a îmbunătăți continuu Sistemul de Management Social și de Mediu reprezintă îndeplinirea obligațiilor asumate prin Raportul EIM și nu conduc la vreo modificare a concluziilor Raportului.

2.3. Context legislativ

a) Menținerea conformării cu legislația națională

În cadrul versiunii 2009 a Planului de Acțiune pentru Dezvoltare Durabilă, RMGC a aliniat, conform obligațiilor asumate și cuprinse în concluziile Raportului EIM, programele nou inițiate și cele aflate în derulare la legislația în vigoare, luând în considerare versiunile actualizate ale strategiilor de dezvoltare naționale, regionale, județene, locale și sectoriale. Întrucât aceste actualizări au reprezentat o îndeplinire a obligațiilor deja asumate de către Titular (cap. 6 - Monitorizarea și Planul de Management de Mediu și Social), în considerarea cărora au fost formulate concluziile Raportului EIM, efectuarea acestor alinieri la cadrul legal în vigoare nu conduce la vreo modificare a concluziilor Raportului EIM.

b) Menținerea conformării Sistemului de Management Social cu standardele internaționale privind responsabilitatea companiilor în proiecte cu impact social și de mediu

Proiectul se conformează standardelor referitoare la gestionarea responsabilă a impactului social și urmărește evoluția acestora:

- Principiile Equator (2006) / Standardele de Performanță ale IFC (30 aprilie 2006) referitoare la abordarea sistematică a impactului social al proiectelor – obligația de a implementa un Sistem de Management Social și de Mediu; în special Principiul Equator nr. 2, referitor la obligația companiilor de a evalua riscurile/impactul potențial al proiectelor și de a propune măsuri de reducere a impactului negativ;
- Standardul de Performanță al IFC nr. 1: Companiile au obligația de a implementa un Sistem de Management Social și de Mediu adecvat impactului și dimensiunilor Proiectului;
- Politica IFC cu privire la Sustenabilitatea Socială și de Mediu (30 aprilie 2006) – face referire la principiul esențial al reducerii impactului negativ corelat cu eforturile companiilor de a crește capacitatea comunităților de a avea acces la impactul pozitiv al proiectelor;
- Cerințe specifice operațiunilor de strămutare – „Standardul de Performanță al IFC nr. 5 /Accesul la teren și relocarea” – cuprinde următoarele recomandări pentru titularii de proiecte:
 - necesitatea depunerii unor eforturi pentru a evita/reduce strămutarea prin studierea de alternative;
 - reducerea efectelor negative sociale și economice ale strămutării prin: (i) sistem de compensare bazat pe valoare de înlocuire; (ii) întreg procesul să se bazeze pe informarea, consultarea și participarea comunităților afectate;
 - persoanele strămutate/relocate să atingă în noile locații standarde de viață mai ridicate față de situația inițială;
 - asistența persoanelor în proces de strămutare până la deplina lor integrare în noile amplasamente, sub toate aspectele: statutul legal al persoanelor, instituirea drepturilor de proprietate asupra noilor gospodării, social/cultural, economic.

Respectarea principiilor instituite prin standardele internaționale a fost avută în vedere în cadrul concluziilor cuprinse în Raportul EIM, iar aplicarea lor în cadrul Proiectului s-a făcut conform obligațiilor de monitorizare și adaptare continuă asumate de către Titular.

Revizuirea periodică a acestor standarde internaționale referitoare la minerit responsabil, performanța socială și de mediu a proiectelor miniere este un proces firesc; prin departamentele sale specializate, RMGC analizează și îmbunătățește politicile sale în funcție de ultimele evoluții ale acestor standarde. Aceste îmbunătățiri sunt comunicate către părțile interesate în rapoartele de implementare a RRAP și rapoartele de Responsabilitate Socială nu conduc la necesitatea întocmirii unor studii suplimentare și nici nu alterează concluziile Raportului EIM.

2.4. Prezentarea generală a condițiilor socio-economice inițiale

Condițiile socio-economice inițiale au fost evaluate pe baza studiilor de condiții inițiale socio-economice (2002-2006). Principalele componente evaluate au fost: profilul general al zonei Rosia Montana; demografie; sănătate; venitul gospodăriilor, ocuparea forței de muncă și șomajul; capital uman, capital comunitar, educație și formare profesională; infrastructura și serviciile; economie locală și regională; economie națională.

Principalele tendințe identificate pe baza evaluării condițiilor socio-economice inițiale la data depunerii Raportului EIM (anul 2006) au fost descrise în sinteza astfel:

- “îmbătrânire demografică și scădere a populației, atât la nivelul comunității, cât și la nivel regional. Îmbătrânirea populației se datorează, în parte, migrației populației apte de muncă și a tinerilor spre alte zone.
- disponibilizările masive din industria minieră au avut un impact negativ semnificativ asupra comunității;
- riscurile pentru sănătate sunt mari și frecvența școlară în scădere la nivelul comunității, iar infrastructura aferentă este nesatisfăcătoare;
- sectorul minier rămâne principala sursă de locuri de muncă;
- cele două exploatare miniere de stat existente în zonă au fost planificate pentru închidere în 2007;
- peste 50% din populația comunității primea ajutor de la stat;
- procentul de persoane din categoria populației cu venituri sub pragul de sărăcie din comunitate este ridicat;
- fluxul investițiilor este scăzut, cu excepția mineritului;
- starea infrastructurii – drumuri, alimentare cu apă, deșeuri, energie – și a fondului de locuințe din comunitate este foarte precară;
- condițiile de mediu sunt foarte proaste, cu poluare semnificativă și forme continue de risc și impact asupra mediului.”

Evoluția condițiilor socio-economice inițiale a fost monitorizată în perioada 2006-2010 conform obligațiilor asumate în Raportul EIM, pe baza unor studii independente, consultarea experților, consultarea comunității afectate și a celorlalte părți interesate, analize de management.

Monitorizarea evoluției condițiilor socio-economice și a impactului socio-economic al Proiectului (2006-2010)

Principalele studii care au stat la baza monitorizării evoluției condițiilor socio-economice și a menținerii actualizate a analizei și gestionării impactului socio-economic al Proiectului au fost:

- Studiu privind impactul socio-economic al Proiectului Roșia Montană, Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia, iulie, 2007;
- Comuna Roșia Montană – situația socială și economică – 2009, Centrul de Cercetare-Dezvoltare Socio-Economică „Munții Apuseni”, decembrie, 2009;
- Analiză-diagnostic privind dezvoltarea antreprenorială și a capacității de furnizor pentru RMGC, Technoserv, mai, 2010;

Principalele caracteristici ale evoluției componentelor socio-economice evaluate inițial (conform studiilor dinaintea de 2006), prin raportare la rezultatele monitorizării ulterioare (studiile întocmite în perioada 2006-2010), sunt:

a. Concluzii ale Studiului Universității „1 Decembrie 1918” Alba Iulia – 2007:

1. În privința reperelor demografice ale zonei de impact imediat se pot sublinia următoarele evoluții:

- rate totale de fertilitate mai scăzute la nivelul zonei de impact decât indicii comparabili (național, pe județ, pe mediul urban sau rural), ceea ce subliniază, pe de o parte, caracterul presant al unor politici de menținere a populației fertile (15-49 ani) în zonă, iar pe de altă parte necesitatea unor intervenții (și investiții) strategice și politice care să modifice comportamentul procreativ actual al cuplurilor;
- rata de divorțialitate foarte mică, care, alături de o rată a migrației externe mică, arată caracterul conservator, tradițional al populației (din unghi socio-demografic, comparativ cu populația județului Alba);
- număr redus de căsătorii, consecință și a unei structuri demografice îmbătrânite;
- o mobilitate internă a populației (de la o localitate la alta) cu mult peste media pe țară și județ, ceea ce poate favoriza comportamentele inovative, dar și depopularea.

2. În privința ocupării și șomajului:

- s-au făcut disponibilizări masive care, chiar dacă nu imediat, afectează bugetele familiilor care aveau angajați la întreprinderile miniere;
- după numărul disponibilizațiilor, cele mai afectate unități administrativ – teritoriale, dintre orașe este Abrudul iar dintre comune sunt Roșia Montană și Lupșa;
- ratele de creștere a numărului de șomeri la începutul anului 2007 față de anul 2003 sunt mai mari în Roșia Montană, Lupșa, Bucium și Abrud și se află în legătură directă cu ultimul val de disponibilizări;
- în zona de impact există resursă de muncă și se înregistrează o pondere cu mult peste media pe județ a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă din total populație în vârstă de muncă;
- în intervalul 2003 –2007, în vreme ce șomajul la nivel național scade, în zona de impact crește;
- reconversia profesională oferă perspective reduse de reabilitare economică a gospodăriilor, întrucât nu au apărut oportunități de angajare pe măsura numărului de disponibilizați;

- persistă o tradiție a muncii salariate, prin urmare, sub acest aspect, șomajul reprezintă o problemă socială gravă în zonă.

3. În privința dezvoltării de activități economice alternative la minerit:

- ar fi oportună o unitate de valorificare a laptelui, dar aceasta nu este posibilă doar pe baza producției de lapte strict din comuna Roșia Montană, fiind necesară o formă de asociere a mai multor comune din jur;
- în ciuda existenței unui potențial important pentru turism, „infrastructura de acces spre zonele turistice este neîntreținută; lipsa de pregătire a locuitorilor în domeniu; inițiativa privată locală lipsește; promovarea turistică insuficientă”.

4. Concluzii:

- „Din analiza SWOT, se poate remarca dependența dezvoltării durabile a zonei de activitatea de minerit și implicit impactul pozitiv al derulării Proiectului, oportunitatea acestuia generând implicații pozitive economice și sociale în zonă.”(pentru a vedea studiul citat în întregime pe:

<http://www.rmgc.ro/sites/default/files/evenimente/Studiul-Universitatii-din-Alba-Iulia.pdf>).

b. Rezultate ale analizei stării socio-economice a comunei Roșia Montană, conform Raportului Centrului de Cercetare-Dezvoltare „Munții Apuseni”, 2009 (Anexa NE_Cap 4.8_01) și altor serii de date:

Indicatori demografici

- Populația totală: 2589
- Distribuția populației totale pe principalele grupe de vârstă:
 - 0-14 ani - 15,1 %
 - 15-64 ani - 69,1 %
 - peste 65 ani - 15,6 %
- Distribuția pe sexe : masculin 48,9 %, feminin 51,1 %
- Distribuția populației totale după etnie:
 - români 82,6 %
 - rromi 16,5 %
 - maghiari 0,2 %
 - nedecarat 0,7 %

Situația socio-economică a gospodăriilor

- nr. de gospodării: 963
- mărimea medie a gospodăriei: 2,7 persoane
- veniturile medii nete ale gospodăriilor (2009):
 - 300-600 lei/lună - 20 %
 - 600-900 lei/lună - 14,2 %
 - 900-1200 lei/lună - 11,8 %
- sursele de venit ale gospodăriilor:
 - cea mai importantă sursă de venit este pensia - 54,3 %
 - cea mai importantă sursă de venit sunt salariile - 33,9 %
 - cea mai importantă sursă de venit este șomajul - 5,8 %
 - ajutoarele sociale - 3%
 - activități nonagricole independente - 1,65 %
 - activitățile agricole - 0,9 %
- Standardul subiectiv de viață (aprecierea veniturilor în raport cu nevoile gospodăriilor):
 - 32,5% - [Veniturile] „nu ne ajung nici pentru strictul necesar”
 - 40,6% - „ne ajung numai pentru strictul necesar”
- Indicatori ai vulnerabilității:
 - 134 gospodării (14% din total) - formate dintr-un vârstnic singur peste 65 de ani
 - 149 gospodării rrome - 435 persoane
- Dotările locuinței:
 - 81,5% - dețin TV
 - 68,8% - dețin frigider
 - 34,2% - WC în locuință
 - 35,6% - closet cu apă în afara locuinței
 - 29,8% - latrină în curte

Indicatorii ocupării forței de muncă și șomajului

- populația cu vârstă de muncă – 1789 persoane, din care:
 - aprox. 500 realizează un venit dintr-o activitate economică remunerată (exclus șomaj)
 - aprox. 1.000 persoane cu vârstă de muncă nu realizează venituri
 - 289 – nr. șomeri indemnizați și neindemnizați la sfârșitul lunii mai 2010
- rata șomajului înregistrat oficial: 15 %

Evaluarea alternativelor la minerit:

Agricultura

- conform tuturor studiilor, agricultura a constituit întotdeauna numai o sursă complementară de venit, baza veniturilor gospodăriilor au constituit-o veniturile salariale din minerit; terenul arabil constituie 12% din totalul teritoriului comunei și 7% din suprafața amprentei Proiectului;
- abandonarea culturii de porumb, în 2003, datorită randamentului scăzut al suprafețelor cultivate;
- scăderea producției de cartofi cu 42% în 2009;
- reducerea efectivelor de animale - în medie, o gospodărie crește 1 vacă, 1-2 porci și 10 păsări.

Turismul - 2 unități cu spații de cazare neclasificate/neomologate; restaurante și hoteluri – 0.

Situația agenților economici:

- Agenți economici care au înregistrat pierderi la sfârșitul semestrului I, 2009 - 47 unități
- Agenți economici care au înregistrat profit la sfârșitul semestrului I, 2009 - 26 unități
- Agenți economici care au făcut disponibilizări în 2009 - 5 unități.

Alte date relevante pentru situația socială a comunei:

- Inchiderea minei de stat (Rosia Min) în 2006 (care absorbea aproape toată forța de muncă locală) și a altor mine din zona, asociate cu întârzierea în implementarea Proiectului propus la Rosia Montana au generat probleme sociale fără precedent în zona: șomaj, sărăcie/sărăcie extremă, agenți economici pe pierdere mai mulți decât pe profit; în prezent aproape jumătate din gospodărie au ca sursă principală de venit pensia.
- Sărăcie extremă - 266 gospodării din 963 (aprox. 27,5% din gospodării) trăiesc cu sub 2\$/zi/membru de familie (conform datelor furnizate de Primăria Rosia Montana);
- Conform raportului “Harta sărăciei în România” (Raport elaborat la cererea Comisiei Naționale Anti-Sărăcie și Promovare a Incluziunii Sociale de către Universitatea București și Institutul Național de Statistică), în absența diversificării economice locale, în categoria zonelor celor mai expuse la sărăcie sunt incluse și “orășele monoindustriale cu specific minier care au fost afectate de restructurările repetate ale acestui sector”.
- Analfabetism - 4,6% din totalul populației adulte rrom nu a urmat nici o formă de școlarizare;
- Nr. medici la total populație (2.589 persoane)
 - 1 medic generalist
 - 1 medic stomatolog
 - 0 farmacii
- Distanța ce trebuie parcursă pentru ajutor medical de urgență – min. 10 km.

c. Date de sondaj privind atitudinea populației față de Proiect, conform studiului IMAS „Proiectul Roșia Montană”, martie 2009 (date culese în perioada ianuarie-februarie 2009):

În condițiile încetării sau restrângerii activităților miniere, marea majoritate a populației din comuna Roșia Montană și localitățile din jur consideră că, în localitățile în care locuiesc, condițiile de trai au devenit grele și foarte grele.

Cu titlu de exemplu, 93,2 % din populația din comuna Roșia Montană consideră că trăiește în condiții grele și foarte grele, în vreme ce 84 % din populația comunei Roșia Montană a menționat mineritul și resursele miniere ca fiind unul din punctele tari ale județului Alba.

De asemenea, 71 % din populația comunei Roșia Montană consideră că mineritul ca fiind ocupație principală în regiune, și care a avut un impact pozitiv, iar 84,9 % din populația din Rosia Montana sunt de acord cu Proiectul minier Rosia Montana.

Lipsa acută a locurilor de muncă și increderea în capacitatea de generare a acestora de către Proiectul minier Rosia Montana, este exprimată de către 92% din populația din Rosia Montana care crede că un număr mare de oameni ar putea lucra în această regiune odată cu dezvoltarea Proiectului Roșia Montană.

d. Concluzii ale Raportului de Monitorizare a Impactului Social, RMGC, 2010

Suplimentar încetării activității minei de stat și disponibilizărilor masive într-o zonă unde potențialul economic pentru alte activități este aproape inexistent, în perioada 2008-2010 criza economică a condus la noi valuri de disponibilizări în zona Roșia Montană, constituind o circumstanță agravantă pentru situația socio-economică a zonei.

Cea mai importantă formă de impact social identificată în anii 2009-2010, pe baza analizei inputului comunității, a fost impactul datorat neînceperii Proiectului. Către RMGC, au fost adresate în această perioadă peste 1.000 de cereri de locuri de muncă. În cadrul dezbaterilor lunare organizate de către RMGC în 10 amplasamente din zona de influență a Proiectului, cele mai frecvente probleme adresate de către comunitate conducerii RMGC au fost:

- problema locurilor de muncă
- de ce se întârzie începerea Proiectului
- îngrijorarea legată de ce se va întâmpla cu zona în absența Proiectului
- temerea că în absența proiectului zona se va depopula tot mai mult.

Monitorizarea evoluției condițiilor socio-economice inițiale și a influenței activităților RMGC asupra acestora constituie obligații asumate prin Raportul EIM. Rezultatele monitorizărilor au stat la baza identificării modificărilor față de predicțiile inițiale cu privire la impactul potențial și au fost luate în considerare în gestionarea impactului socio-economic. În esență, datele socio-economice urmărite în evoluție arată că, în absența mineritului, condițiile socio-economice s-au degradat progresiv în zona Roșia Montană și că nu există alternative viabile pentru dezvoltarea zonei. Aceste rezultate întăresc concluziile Raportului EIM referitoare la necesitatea Proiectului pentru dezvoltarea durabilă a zonei Roșia Montană.

Condițiile inițiale ale stării de sănătate a populației și impactul potențial al Proiectului asupra sănătății populației au fost actualizate prin „Studiul de impact asupra stării de sănătate în zona protejată pentru a stabili activitățile și mobilarea zonei protejate și Studiul de impact asupra stării de sănătate la nivelul zonei”, întocmit în August 2007 și anexat prezentei note explicative – *Anexa NE_Cap 4.8_02*. De asemenea, conform recomandărilor experților, starea de sănătate a populației din zona de influență a Proiectului va fi monitorizată în toate etapele acestuia.

2.5. Impact potențial

a. Actualizări ale evaluărilor cu privire la impactul social al Proiectului

De la depunerea Raportului EIM, RMGC, conform obligațiilor prevăzute în cap. 6 „Monitorizare” și „Planului de Management de Mediu și Social”, a actualizat periodic Registrul formelor de impact social și a propus noi programe, măsuri și acțiuni de gestionare a formelor de impact noi identificate, conform Procedurii MP-01, „Identificarea și actualizarea formelor de impact asupra mediului și social”. Acestea sunt raportate în:

- Rapoartele de Monitorizare a Impactului Social 2006-2010 (rezultatele principale se regăsesc în Rapoartele - anexa 18/2009; 19/2010 de evoluție a implementării Planului de Acțiune pentru Relocare și Strămutare;
- Rapoartele Sociale ale RMGC 2006-2010 (<http://www.rmgc.ro/dezvoltare-durabila/raportare.html>);
- de asemenea, în cadrul versiunii actualizate a Planului de Acțiune pentru Dezvoltare Durabilă a Comunității – 2009, programele de dezvoltare comunitară propuse au luat în considerare reevaluarea actualizată a formelor de impact social și de mediu.

În esență, după cum s-a menționat și anterior, studiile, consultările cu comunitățile din zona de influență a Proiectului și sondajele realizate în perioada 2006-2010 au evidențiat impactul negativ asupra comunității datorat neînceperii Proiectului. Din acest motiv, concluziile cuprinse în cadrul acestui capitol din Raportul EIM rămân nemodificate.

b. Actualizări ale evaluărilor cu privire la impactul potențial economic al Proiectului

De la data depunerii Raportului EIM și în conformitate cu obligațiile asumate, RMGC a solicitat unor experți independenți actualizarea continuă a evaluării impactului economic al Proiectului.

Principalele concluzii ale acestor evaluări pot fi sumarizate după cum urmează:

- în cei 16 ani de exploatare, se așteaptă ca Proiectul să genereze venituri totale din vânzarea aurului și argintului de aproximativ 7,5 miliarde USD (calculate la un preț mediu, conform standardelor din industrie, de 900 USD/uncie pentru aur și 12,5 USD/uncie pentru argint);
- în această perioadă, contribuția directă a Titularului la veniturile statului (impozite, redevențe, taxe și dividende) este estimată la 1,72 miliarde USD;
- costurile de construcție asociate cu primii ani ai Proiectului, plus cheltuielile RMGC din perioada de exploatare și închidere, vor genera în total suma de 1,96 miliarde USD, reprezentând noi cheltuieli directe cu bunuri și servicii în România, pe întreaga durată de viață a Proiectului;

- incluzând și cheltuielile cu forța de muncă, efectele directe ale Proiectului vor adăuga 4 miliarde USD în economia românească. Această sumă este echivalentul a 53% din veniturile totale anticipate ale Proiectului.

Pe lângă impactul direct al Proiectului, Proiectul va genera efecte constând în cheltuieli indirecte și induse substanțiale. Acestea sunt cheltuieli suplimentare, generate de cheltuielile directe descrise mai sus, care nu ar exista fără Proiectul propus. Analizând Proiectul din punct de vedere al impactului său asupra PIB-ului României și luând în calcul atât beneficiile directe, cât și cele indirecte și induse ale Proiectului, rapoartele elaborate de Oxford Policy Management (OPM) și James Otto (decembrie 2009) estimează că Proiectul poate avea un impact în PIB-ul României de aproximativ 0,5% pe an sau echivalentul a 19 miliarde USD pe durata de viață a Proiectului.

În privința oportunităților pe piața forței de muncă, se așteaptă ca mina să creeze 2338 locuri de muncă directe; în faza de operare: 842 locuri de muncă directe (cea mai mare parte vor fi acordate forței de muncă din România, acordând prioritate forței de muncă din zona de influență a Proiectului); faza de închidere: 270 locuri de muncă directe. Calculele realizate de OPM arată că în timpul fazei de operare multiplicatorul tipic al locurilor de muncă este de peste 4, ceea ce presupune că celor 842 de locuri de muncă directe le sunt asociate aproximativ 3.368 de locuri de muncă indirecte, în zonele locale și regionale din apropierea Proiectului, care ar contribui astfel la creșterea nivelului de trai pentru gospodăriile din zona.

Proiectul va avea o contribuție majoră și la investițiile străine directe (ISD) în România. Va exista un influx de capital de 440 milioane USD în anul 1 de construcție a minei și 860 milioane USD în anul 2. Aceste valori, împreună cu investițiile făcute până în prezent și cu cele ce urmează a fi făcute în faza operațională a Proiectului, vor duce la o contribuție totală la ISD de 2,1 miliarde USD.

Pentru a stabili ponderea din fluxurile de bani generate de Proiect în beneficiul României, a fost calculată rata de impozitare efectivă (ETR – Effective Tax Rate) a Proiectului. În urma calculelor efectuate, valoarea ETR este situată între 44-48 %, în funcție de veniturile și cheltuielile estimate (fixe, majorate cu 3 % sau cu 10 %). Dacă sunt adăugate și cheltuielile suplimentare de 280 milioane USD pentru infrastructuri publice pe parcursul Proiectului, această valoare crește la 51-55 %. Dacă se ia în calcul că investiția în Proiect este de aproximativ 2 miliarde USD și dacă această investiție este mai întâi rambursată (cu o dobândă de capital de 4,25-4,5 %), astfel încât cota statului este măsurată ca procent din valoarea generată de Proiect, rata ETR crește la 64 %. Aceste valori sunt obținute din „modelul de bază” al Proiectului și ele pot varia o dată cu posibile evoluții viitoare în prețul aurului, rate mai mari sau mai mici de recuperare a mineralelor, costuri de producție variabile. Natura regimului fiscal din România, cu cote fixe, asigură statului o cotă semnificativă din veniturile generate de Proiect, iar interesul public este astfel asigurat și protejat de riscuri.

Pentru mediul de afaceri, Proiectul crează o serie de oportunități:

- va relansa industria minieră din România pe o bază sigură, modernă și profitabilă, oferind un precedent valoros pentru alte investiții miniere potențiale;
- poate stimula noi investiții în multe industrii furnizoare cu potențial din România. Activitățile economice din domeniul precum construcții, lucrări de terasamente, transport și logistică vor beneficia de oportunități reale;
- România, cu ajutorul și impulsul dat de Proiect, poate avea o contribuție pozitivă semnificativă la atingerea obiectivului UE de asigurare a unor surse sigure și eficiente de resurse minerale de importanță strategică;
- Proiectul poate îmbunătăți capacitatea României de accesare de fonduri structurale ale Uniunii Europene, prin propunerea de proiecte calificate în acest sens sau prin sprijinirea autorităților în scopul valorificării oportunităților de accesare a fondurilor europene.

În concluzie, Proiectul va genera beneficii sociale suplimentare pentru comunitățile locale și naționale:

- noi infrastructuri locale semnificative: 128 milioane USD
- ecologizarea vechilor obiective miniere abandonate, poluante: 37 milioane USD
- restaurarea, întreținerea și punerea în valoare a obiectivelor de patrimoniu cultural, precum și cercetarea acestora: cel puțin 35 milioane USD
- noi facilități pentru comunitate: 31 milioane USD
- programe de educare și formare profesională pentru îmbunătățirea abilităților forței de muncă, programe și servicii comunitare în domeniile sanitar, social și cultural: 49 milioane USD
- restabilirea unui sector minier modern și profitabil
- stimularea industriilor conexe pentru care se pot dezvolta și susține și alte oportunități de piață.

Se estimează că aceste activități vor avea costuri directe de aproximativ 280 milioane USD. Alături de formele de impact economic directe menționate anterior, acestea furnizează o valoare socială semnificativă pentru România.

2.6. Măsuri de ameliorare și monitorizare, responsabilități de implementare

a. Actualizări intervenite în sfera programelor, măsurilor de ameliorare și monitorizare

Aria de impact direct

În conformitate cu obligațiile de monitorizare enunțate în Planul de Dezvoltare Durabilă a Comunității - 2006, în Planul de Management de Mediu și Social, precum și în cap. 6, vol. 17 Monitorizare din Raportul EIM, în perioada 2006-2010 au avut loc, periodic, monitorizări ale impactului social, evaluări ale eficienței măsurilor propuse și îmbunătățiri ale acestora. Cel mai mare număr de programe, măsuri și acțiuni de reducere a impactului social a fost adresat ariei de impact direct – comunității afectate de relocare și strămutare. Pentru gestionarea impactului negativ al strămutării și relocării, Planul de Acțiune pentru Relocare și Strămutare, versiunea 2006 cu actualizările ulterioare, se bazează pe un set de măsuri strategice (sistem de compensare bazat pe valoare de înlocuire, loc de muncă prin contract pentru cel puțin un membru al familiei pe perioada construcției minei, strategia de încurajare a ramânerii în Roșia Montană prin subvenționarea construcției casei cu 25% pentru opțiunea de strămutare, sistem de compensare pentru afaceri, fondul de sprijinire profesională) și un set de măsuri de suport pentru întreg procesul de strămutare / relocare, care vizează monitorizarea și intervenția în funcție de dificultățile apărute pe parcursul procesului de mutare și adaptare până la integrarea deplină în noile locații. Numai în perioada 2007-2010, au avut loc peste 1.800 de intervenții de sprijinire a comunității prin Programul de Suport pentru Relocare și Strămutare. Acestea sunt documentate în Registrul de Intervenții al Programului de suport pentru Relocare și Strămutare. Din categoria măsurilor de atenuare a formelor de impact direct – altele decât impactul datorat relocării și strămutării, trebuie menționat Planul de Măsuri pentru atenuarea impactului disponibilizărilor făcute în martie 2008, când RMGC a disponibilizat 168 de angajați, în urma restrângerii activităților din pricina blocării evaluării Proiectului. Măsurile au avut în vedere respectarea legislației în vigoare, dialogul cu părțile interesate și plăți compensatorii pentru o perioadă de doi ani.

Aria de impact indirect

Gestionarea impactului negativ

În perioada 2006-2010, RMGC a utilizat instrumentele anunțate în documentația aferentă Raportului EIM pentru a gestiona formele de impact indirect generate de neînceperea Proiectului. Principalele direcții de acțiune au fost:

- intensificarea dialogului cu comunitatea prin extinderea programului de dezbateri în 10 amplasamente accesibile tuturor comunităților din zona de influență a Proiectului;
- extensia programului de primire și soluționare a sugestiilor și sesizărilor comunității la toată zona de influență;
- Inițiativa de renaștere a comunității prin revitalizarea tradițiilor;
- crearea de locuri de muncă suplimentare față de activitățile proiectate pentru anul 2010, pentru a răspunde unor probleme sociale grave (somaj, sărăcie și sărăcie extremă).

Impactul pozitiv

În perioada de la depunerea Raportului EIM, în 2006, RMGC a continuat programele și parteneriatele cu comunitatea locală anunțate în documentația depusă în 2006, iar progresele au fost monitorizate și raportate în cadrul Rapoartelor Sociale ale RMGC 2006-2010 (<http://www.rmgc.ro/dezvoltare-durabila/raportare.html>). În 2008, RMGC a investit 909.700 RON și 10.650 ore de muncă voluntară în cadrul programelor, parteneriatelor și inițiativelor destinate educației (în special educația pentru mediu și educația comunității române din Roșia Montană), ameliorării situației sociale în comunitate, păstrării și punerii în valoare a tradițiilor, întreținerii/reabilitării monumentelor istorice.

În 2009, conform datelor raportate, RMGC a investit 1.561.818 RON în programe adecvate după principalele nevoi ale comunității (sănătate, cultură, educație, probleme sociale, mediu, patrimoniu material și imaterial).

Aceste programe și acțiuni sunt derulate în parteneriat cu administrația locală, școli și organizații nonguvernamentale locale. Aceste acțiuni au fost întreprinse în conformitate cu obligațiile și principiile asumate de către Titular, reflectate în cuprinsul concluziilor Raportului EIM, și nu conduc la necesitatea întocmirii unor noi studii sau a modificării concluziilor cuprinse în Raportul EIM.

Responsabilități de implementare

În conformitate cu Planul de Acțiune pentru Relocare și Strămutare și Raportul EIM, gestionarea impactului social a constituit, până în 2006, responsabilitatea Departamentului Relații Comunitare al Titularului.

În perioada 2006-2010, RMGC a adus îmbunătățiri capacității manageriale de gestionare a impactului socio-economic al Proiectului, printr-o structură departamentală specializată (Departamentele Relații Comunitare, Mediu, Patrimoniu și Dezvoltare Durabilă) și o structură inter-departamentală care urmărește abordarea integrată a dimensiunilor dezvoltării durabile – mediu, socio-economic, patrimoniu. În concluzie, în conformitate cu obligațiile asumate și reflectate în cuprinsul Raportului EIM, RMGC implementează un Sistem Social și de

Mediu continuu îmbunătățit. Acesta va fi redimensionat periodic, pe măsură ce Proiectul se va derula, pentru a răspunde schimbărilor contextului politic, social, economic, cadrului legislativ, formelor de impact nou identificate pe baza instrumentelor corespunzătoare de colectare a feedback-ului, problemelor, îngrijorărilor comunităților din zona de influență a Proiectului, precum și îngrijorărilor tuturor părților interesate. Obiectivul RMGC îl constituie performanța economică prin îmbunătățirea continuă a performanței sociale și de mediu. Având în vedere că acțiunile întreprinse de RMGC reprezintă o îndeplinire a obligațiilor asumate și a principiilor reflectate în Raportul EIM, concluziile Raportului EIM nu se modifică.

3. Actualizări la Capitolul 4.8 – „Mediul social și economic” – Plan de dezvoltare durabilă a comunității

3.1. Roșia Montană

Actualizările subcapitolului 3.1 se regăsesc în Rapoartele de Monitorizare a Impactului Social și nu modifică concluziile acestui capitol din cadrul Raportului EIM.

3.2. Cadrul politic

Actualizările față de evoluțiile intervenite în perioada 2006-2010 în sfera politicilor guvernului referitoare la dezvoltare durabilă, dezvoltare regională și coeziune teritorială au fost documentate și au stat la baza elaborării versiunii 2009 a Planului de Acțiune pentru Dezvoltare Durabilă al RMGC. Întrucât principiile dezvoltării durabile și regionale, precum și cele referitoare la coeziunea teritorială, au fost avute în vedere la data depunerii Raportului EIM, stând la baza elaborării Planului de Acțiune pentru Dezvoltare Durabilă elaborat de RMGC, actualizarea acestui plan nu este de natură să conducă la modificarea concluziilor cuprinse în Raportul EIM.

3.3. Proiectul Roșia Montană – date generale

Nu sunt necesare actualizări.

3.4. Impactul produs de Proiect

A se vedea secțiunea 2 a prezentei note explicative.

3.5. Definirea comunității

Pe baza studiilor inițiale și monitorizărilor ulterioare, zona de influență a Proiectului poate suferi modificări, ce vor fi luate în considerare în versiunile viitoare ale Planurilor de Dezvoltare Durabilă și ale celorlalte planuri ce vizează gestionarea impactului social. Aceste evoluții și monitorizări continue fac parte din logica proceselor de planificare strategică, fără a reprezenta o modificare a concluziilor inițiale cuprinse în Raportul EIM.

3.6. Dezvoltare la nivel guvernamental pentru Roșia Montană

Actualizări importante privind acest aspect în perioada 2006-2010:

- Elaborarea Strategiei de Dezvoltare a Comunei Roșia Montană (2008-2013) prin facilitarea și cu fonduri ANDZM, în prezent ANDZI. Elaborarea strategiei s-a făcut pe baza unui proces participativ, în care a fost implicată și RMGC, în calitate de titular al Proiectului care este destinat să contribuie la dezvoltarea durabilă a comunității și zonei mai largi Roșia Montană.
- În perioada 2006-2010, s-au derulat proiecte de investiții din fonduri guvernamentale gestionate prin diverse agenții: Agenția de plăți pentru dezvoltare rurală și pescuit, FRDS, ARDDZI, fonduri Phare. Actualizările politicilor și strategiilor guvernamentale relevante pentru dezvoltarea zonei Roșia Montană au fost luate în considerare în Planul de Acțiune pentru Dezvoltare durabilă, versiunea 2009, fără a face necesară modificarea concluziilor Raportului EIM sau întocmirea unor studii suplimentare.

3.7. Investițiile în Roșia Montană

- contribuția RMGC la bugetul local prin taxe și impozite - prin contribuția semnificativă a RMGC la bugetul local al comunei Roșia Montană (taxe și impozite de 6.646.135,74 RON în perioada 2006-2009, fără a lua în calcul sponsorizările RMGC și alte proiecte sociale sau culturale), administrația locală a avut capacitatea de a accesa finanțări europene și de a face investiții importante pentru infrastructură;
- în perioada 2006-2010, în comuna Roșia Montană s-au făcut investiții din bugetul local, din fonduri guvernamentale (Agenția de plăți pentru dezvoltare rurală și pescuit, FRDS, ARDDZI) și fonduri Phare pentru poduri, drumuri, conducte de apă, școli, biserici, patrimoniul intangibil.

3.8. Programul de dezvoltare durabilă a comunității

Conform obligațiilor de monitorizare continuă asumate de Titular, precum și în conformitate cu principiile planificării strategice, programele de dezvoltare durabilă au fost actualizate periodic (a se vedea versiunea actualizată 2009/2010 a Planului de Acțiune pentru Dezvoltare Durabilă).

Aceste actualizări, ce reprezintă îndeplinirea obligațiilor asumate de RMGC și aplicarea principiilor de planificare strategică, nu conduc la necesitatea întocmirii unor studii suplimentare și nici la modificarea concluziilor Raportului EIM.

3.9. Fundația de Dezvoltare Roșia Montană

Documentele Fundației au fost elaborate și se află în stadiu de aprobare internă. RMGC va iniția înființarea Fundației în funcție de evoluția Proiectului, astfel încât concluziile Raportului EIM cu privire la aceste aspecte rămân nemodificate.

4. Actualizări la Capitolul 4.8 – „Mediul social și economic” – Documentații anexe în urma consultărilor publice – volumul 53 – Dezvoltarea durabilă a comunității Roșia Montană și Proiectul Roșia Montană

4.1. Contextul dezvoltării durabile

Actualizările necesare au fost făcute în versiunea 2009 a Planului de Acțiune pentru Dezvoltare Durabilă și nu atrag necesitatea modificării concluziilor Raportului EIM.

4.2. Cele cinci capitaluri ale dezvoltării durabile

Actualizările necesare au fost făcute în versiunea 2009 a Planului de Acțiune pentru Dezvoltare Durabilă și nu atrag necesitatea modificării concluziilor Raportului EIM.

4.3. Aplicarea politicii de dezvoltare durabilă a RMGC

În perioada 2006-2010, au fost aduse îmbunătățiri capacității RMGC de a implementa Politica de Dezvoltare Durabilă, după cum urmează:

- organizarea Departamentului de Dezvoltare Durabilă, cu subsecțiunile baza de date socio-economică, planificare strategică și implementare e;
- numirea unui vicepreședinte pe probleme de dezvoltare durabilă;
- au fost realizate două inspecții independente (audit) de performanță socială și de mediu a Proiectului Roșia Montană. Recomandările formulate au fost luate în considerare în procesul de îmbunătățire continuă a Sistemului de Management Social și de Mediu;
- a fost elaborată o versiune actualizată a Planului de Acțiune pentru Dezvoltare Durabilă (2009);
- a fost fondată o entitate independentă - un consorțiu de Universități - cu rol de monitorizare independentă a impactului socio-economic al Proiectului.

Aceste îmbunătățiri aduse, în perioada 2006-2010, capacității Titularului de a implementa Politica de Dezvoltare Durabilă reflectă filosofia Raportului EIM de la 2006, reprezentând o îndeplinire a obligațiilor Titularului, avute în vedere în cadrul Raportului EIM. De asemenea, aceste măsuri au fost raportate către părțile interesate în Rapoartele de Responsabilitate Socială ale Titularului și nu creează obligația întocmirii unor studii suplimentare și nici nu alterează concluziile Raportului EIM.

4.4. Programele și parteneriatele de dezvoltare durabilă pentru Roșia Montană

În perioada 2006-2010, programele și parteneriatele de dezvoltare durabilă inițiate în zona de influență a Proiectului au continuat. În această perioadă, a fost îmbunătățită capacitatea Titularului de a comunica cu toți actorii implicați în dezvoltarea durabilă a comunităților din zona de influență a Proiectului, de a identifica nevoile comunității și de a susține inițiative de dezvoltare durabilă în parteneriat cu actorii locali, regionali, naționali. Aceste programe și parteneriate au fost raportate către părțile interesate în Rapoartele de Responsabilitate Socială ale Titularului și nu creează obligația întocmirii unor studii suplimentare și nici nu alterează concluziile Raportului EIM.